

MENSE RUITER ORGELMAKER

C. H. PETERSSTRAAT 1a

KERKORGELS

MECHANISCH
PNEUMATISCH
STEMMEN
ONDERHOUD
REPAREREEN
WINDMACHINES

HARMONIUMS

Aan den Wel Ed. Heer
W. J. van de Kamp

Hoofd der School te

HOLLANDSCHEVELD

Groningen, 28/7/33.

Mijnheer,

Eenige weken terug was, zooals U bekend is, Uw Kerkorgel ten slotte op een zoodanige wijze ontredderd, dat het niet meer mogelijk was om het instrument op een behoorlijke manier te bespelen.

De hoofdgebreken, waardoor deze toestand veroorzaakt werd, waren de volgende: allereerst een lekke blaasbalg; gesprongen paneelen en niet sluitende ventielen.

In de tweede plaats, een niet sluitende windlade veroorzaakt windverlies en in de derde plaats, de allertreurigste toestand van de tractuur, of wel van de mechaniek tusschen toetsen en pijpventielen. ('t klavier zelf!!)

Wat nu het eerstgehoemde betreft zijn we zoover, dat de blaasbalg weer dicht is.

Betreffende de windlade, deze kan weer worden hersteld, zoo dat zich dan geen windverlies meer voordoet.

Ten opzichte van het laatstgenoemde echter is het eenige middel: Opruimen van de oude mechaniek en vervanging door nieuw van betere constructie. De oorzaak hiervoor is dat de oude mechaniek constructie op den duur geen stand houdt; en dat is juist een punt dat bij Kerkorgels van het grootste belang is. Want men koopt geen Kerkorgel omdat over een 25 jaren, na veel misère, weer door een nieuw te vervangen, en dan weer hetzelfde te beleven.

Neen, een Kerkorgel moet minstens een honderd jaar mee!

Bovendien is het een eenvoudig iets om een Kerkorgel te bouwen dat eenige maanden, of eenige jaren goed blijft. Daar zit de moeilijkheid niet. Maar een Kerkorgel te bouwen, dat, bij normaal onderhoud natuurlijk, zonder noemenswaardige veranderingen, het eens 10tal jaren na het andere steeds maar weer paraat is, dat is eerst Orgelbouwen.

Daar nu bij Uw Orgel het slecht werken der mechaniek, niet het gevolg is van slijtage, maar door de buigzaamheid en wringing van het hout veroorzaakt wordt, zal het U wel duidelijk zijn dat, wanneer we het bestaande meghaniek weer gaan herstellen, over enkele jaren precies dezelfde haperingen en afwijkingen zich weer gaan voordoen.

Dus dan komen we van de regen in de drop!

Verder nog eerst iets over de Pijpen. Over het algemeen bezit het Orgel wel goede pijpen. Enkele registers echter die vroeger er als gebruikt in geplaatst zijn, verkeerden in zulk een toestand dat repareren haast net zoo duur wordt als nieuwe plaatsen.

Deze zaak is echter niet van zoo dringend belang. Toch zou het wenschelijk zijn dat U er rekening mee hield, om, als deze eerste werkzaamheden afgelopen zijn, over een jaar of zoiets, deze registers door nieuwe te laten vervangen.

Nu volgen eenige plannen tot verbetering van Uw Orgel.

No 1. Volledig werkplan.

A/. De Windlade wordt uitelkaar genomen, hersteld, en weer zuiver winddicht in elkaar gezet, op een zoodanige wijze dat lekken in het vervolg uigesloten zal zijn. De pijpcoasters worden, waar deze gebroken zijn, hersteld. De conducten of windleidingen worden nagezien en gerepareerd.

B /. Het Pijpwerk wordt uit het Orgel genomen en stofschoon gemaakt. Verschillende pijpen worden opnieuw gevormd, de bedorven stemkrullen worden hersteld of door nieuwe vervangen. Bij het plaatsen worden alle pijpen (zooveel dat doenlijk is met het oog op de oude pijpen) weer geïntoneerd en een enkel register geheel opnieuw geïntoneerd.

C /. Het oude mechanische mechanisme wordt opgeruimd en een nieuwe tractuur volgens pneumatisch systeem aangebracht. Het oude klavier, dat tusschen twee haakjes toch haast niet meer te herstellen is, wordt door een nieuw vervangen. De oude wellen onder het klavier worden door nieuwe membraanlatten met \pm 800 membranen vervangen. Een nieuw relais met klavierwindkastje en dito kanaal worden aangebracht.

D /. De registerbeweging wordt ook pneumatisch aangelegd. Dus nieuwe registers, die veel vlugger en gemakkelijker te hanteeren zijn dan de oude, worden aangebracht, met een nieuw registerrelais en een nieuw windkastje boven de registers. De plus minus 100 meter benodigde buis is natuurlijk bij alles inbegrepen.

E /. Het Hoofdwindkanaal wordt vervangen door een nieuw.

F /. De Orgelkast wordt geheel schoongemaakt en de aanwezige houtworm wordt behandeld met caverne terpentijn.

Wanneer deze werkzaamheden zoo uitgevoerd worden, komt het Orgel weer in prima toestand te verkeerden. Het is dan ten opzichte van de speelmechaniek, beter dan toen het nieuw gebouwd werd, omdat in deze constructie die gedeelten, die tot hapering aanleiding gaven, niet meer aanwezig zijn.

De totale kosten nu van dit plan komen op 600 à 650 gulden.

---Werkplan no. 2.---

Dit plan is iets eenvoudiger dan werkplan no 1.

Deze vereenvoudiging verkrijgen we, door de Register beweging grootendeels in z'n huidige uitvoering te behouden.

Punt D uit plan 1 vervalt dus dan in z'n geheel. Deze oude registratuur staat nog wel een beetje in kinderschoenen, daar b.v. de

de registerknoppen, wanneer ze getrokken worden, moeten worden ingehaakt, maar de werking ervan is toch nog wel behoorlijk.

De prijsvermindering die door het handhaven van deze inrichting bereikt wordt bedraagt een 90,— gulden.

Plan 3

Ten slotte is het natuurlijk ook nog mogelijk om verbeteringen aan het bestaande mechaniek aan te brengen.

De punten A, B, E en F uit plan 1 blijven dan gehandhaafd, terwijl de punten C en D vervangen worden door de uit te voeren werkzaamheden aan de abstracten, aan de wellen en wijkelhaken, alsmede het geheel herstellen en opnieuw beleggen met celluloid, van het klavier.

Deze werkzaamheden zullen een bedrag van 250 gulden vorderen.

Betreffende het laatstgenoemde plan kan ik U echter niet aanbevelen om dit te laten uitvoeren. Wel is dit het goedkoopste en evenzoo is er natuurlijk wel tijdelijk verbetering mee te verkrijgen, doch vooral in dit geval geldt het hier, dat goedkoop duurkoop is, omdat de grondoorzaak van de haperingen niet verwijderd wordt.

Ten opzichte van de garantie welke ik op mijn werk geef is dit ook van groot belang. Worden plan 1 of plan 2 uitgevoerd zooals dat omschreven is, dan sta ik daar 15 jaar voor in. Plan 3 zal zich vermoedelijk ook wel enkele jaren goedhouden, doch ik neem daarvoor liever geen verantwoordelijkheid voor mijn rekening.

En wat schiet U er eigenlijk mee op om over 5 of 8 jaren zich weer met een bijna onbespeelbaar Orgel te moeten behelpen?

Van de eerste twee plannen behoeft ik verder niet veel meer te zeggen. U hebt gelezen wat ik over de garantíe daarvan heb geschreven. Welke van de twee plannen U tenslotte kiest blijft mij verder gelijk. Wel zou ik zeggen, dat U, niettegenstaande het prijsverschil (dat toch tenslotte niet groot is) er nog het beste aan zou doen om niet het tweede doch het eerste plan te laten uitvoeren.

Vooraf voor de Organist is dit een punt van groot belang, daar deze dan beter en vlugger registreeren kan, wat als gevolg dat hij het orgel daardoor nog rozier bespelen kan. Iets dat natuurlijk van groot belang is bij de begeleiding van het gemeentegezang, terwijl het daardoor dan ook weer direct in het belang van de gemeente zelf is.

Mocht er nu nog iets zijn waarvoor U nadere inlichtingen, of een bepaalde regeling zou wenschen, dan kom ik met genoegen nog eens het een en ander met U bespreken of nader toelichten.

En laten we dan nu de zaak eens goed aanpakken en de gebreken afdoende verhelpen, want het is nu dan toch eindelijk een zaak van zeer dringend belang geworden, dat Uw gemeente weer een goed Orgel tot haar beschikking krijgt.

Hoogachtend,